

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXIX. - Štev. 1

TRST - 21. januarja 1977

150 lir

Kriza občinske in pokrajinske uprave v Trstu

Prav te dni se sestajajo predstavniki strank ustavnega loka (brez liberalcev), da bi preverili, kakšne (Nadaljevanje na 3. strani)

Shod KPI v tržaškem Avditoriju

Pogodba med Italijo in Jugoslavijo odpira novo poglavje zgodovine Trsta

V nedeljo, 16. t.m. je tržaška federacija KPI priredila shod v tržaškem Avditoriju, na katerem so govorili: poslanec Giancarlo Pajetta, član tajništva KPI, Giorgio Rossetti, sekretar tržaške federacije KPI in Boris Iskra, član vodstva iste federacije in pokrajinski svetovalec v Trstu. Vsi trije govorniki so obravnavali aktualna politična vprašanja in vprašanja, ki so v zvezi s pogodbo med Italijo in Jugoslavijo, o katerih teče sedaj razprava v rimskem parlamentu.

Poslanec Pajetta o aktualnih vprašanjih

Poslanec Pajetta je v prvem delu svojega govora obravnaval številna vprašanja, ki so v zvezi z obstoječo politično in gospodarsko krizo v državi. Govoril je o vlogi, ki jo imajo komunisti tako na vsedrjavni kot na deželni in krajevni ravni. Močno je podčrtal potrebo po tesnem sodelovanju vseh demokratičnih sil v prizadevanjih za premostitev obstoječe krize, za rešitev številnih perečih vprašanj, ki tarejo Italijo, za ohranitev delovnih mest ter za pristop k politiki, ki naj omogoči krajevnim upravam izhod iz

finančne stiske in nemoteno delovanje. Kritiziral je okostenelost krščansko demokratske stranke, ki se še vedno izmika in čedalje stremi po tem, da bi obdržala politični monopol v državi, v deželah in v mnogih krajevnih upravah. Obsodil je tudi razne akstremizme, ki se pojavljajo na političnem prizorišču in ki prihajajo iz vrst skrajne desnice pa tudi iz vrst skrajne levice. Govoril je tudi o partiji sami, o njeni politiki, ki je politika demokratične enotnosti in sodelovanja z drugimi demokratičnimi silami na osnovi ustavnih načel, osnovanih na protifašističnem odporu.

V drugem delu govora se je Pajetta dotaknil nekaterih vprašanj s področja mednarodne politike in se končno več

Poslanec Giancarlo Pajetta

časa zadržal pri obravnavanju vprašanj, ki so v zvezi z pogodbo, ki sta jo Italija in Jugoslavija podpisali v Osimu. Ko je govoril o teh vprašanjih je med drugim poudaril zlasti naslednje:

"Trst se nahaja v težkem položaju. Ta položaj bi po ratifikaciji osimske pogodbe, zahteval soočanje idej in enotno zavzemanje za premostitev obstoječe politične in administrativne krize, ki jo je povzročila Krščanska demokracija. Nerazumljivo je dejstvo, da demokristjani, po enotnem glasovanju vseh demokratičnih strank, ne le v parlamentu temveč tudi v tržaški občini in pokrajini, odklanjajo enoten nastop, ki je zpremostitev kritičnega stanja tržaškega mesta nujno potreben; odklanjajo torej srečanje z levičarskimi silami, medtem pa skušajo ponoviti že staro igro leve sredine ter, pod pritiskom reakcionarne in fašistične desnice, pogrevajo antikomunizem.

To je še en dokaz politike, ki izhaja iz Rima in ki odklanja skupno analizo in enotno ugotovitev resnosti vsedravnega položaja. In prav enotna analiza in ugotovitev resnosti položaja bi morali služiti

Udeleženci shoda KPI v tržaškem Avditoriju

Trst SKL

C 132/1977

329.15.323.15(450-163.6)

019780002

Delovno predsedstvo shoda KPI. Govori tov. Rossetti

kot izhodišče za enotne akcije in za dejansko kontrolo. To pa se lahko uresniči samo s političnim preokretom in z udeležbo ievice, torej tudi komunistov.

Že po potresu v Furlaniji, ko so bili navdse nujni ustrezni ukrepi v korist prizadetih in za obnovo (solidarnost na vsedrjavni ravni se je izrazila povsem enotno) je krščanska demokracija na deželni ravni zavrnila predlog socialistov glede ustanovitve deželne vlade demokratične enotnosti. Morotejci so tako v Trstu kot v Vidmu temu nasprotovali in nasprotujejo tudi sedaj, medtem pa se diskriminacije nadaljujejo.

Komunisti niso postavljali nobenih predpogojev zapristop in za glasovanje o zunanji politiki, ki se izraža z osimsko pogodbo; niso postavljali nobenih predpogojev za soudeležbo v upravljanju Furlanije".

Poslanec Pajetta je zatem dejal:

"Obsojamo ozkosrčnost in pomanjkanje čuta odgovornosti Krščanske demokracije, njeno streljenje po ohranitvi političnega monopola ter izogibanje dejanski demokratični kontroli nad krajevnimi upravami.

Predlog komunistov se pridružuje konkretni udeležbi, ki je že v teku, pri naporih za obnovo, ter akciji, ki naj privede do tega, da se bodo vsi Tržačani zavedli koristnosti premostitve sporov Jugoslavijo (do česar je v resnici že prišlo).

Giorgio Rossetti: Tržaško gospodarstvo mora dobiti trdnejšo osnovo

GIORGIO ROSSETTI, sekretar tržaške federacije, je v govoru na nedeljskem shodu med drugim dejal:

— O pomenu, ki ga ima osimski dogovor za Trst in vso deželo smo že mnogo govorili tako v izvoljenih organih kot na sejah naših organizacij. Poudarjali smo in to ponavljamo tudi danes, da se z dogovorom med Italijo in Jugoslavijo odpira novo poglavje v zgodovini Trsta in da se

končuje obdobje, v katerem je delavsko gibanje utrpelo veliko žrtev.

Protikomunizmu so se v naši deželi pridružili še šovinizem, revanšizem in mržnja proti Slovanom. Razne politične skupine so izkoriščale razpoloženje preseljencev. V Trstu so službovali prefekti, kvestorji, sodniki in drugi visoki funkcionarji, ki niso bili prežeti z duhom ustavnih načel. Njihova prisotnost v Trstu ni bila slučajna. V naši deželi je strategija napetosti zabeležila razne etape: zločin v Petovljah, preusmeritev letala v Ronkih, atentati na šole in ustanove slovenske narodnostne skupnosti, napad na tov. Vidalija, bombe proti sedežem demokratičnih ustanov in organizacij. Vojaško poveljstvo NATO je skušalo na področju naše dežele namestiti atomske mine, vsa dežela pa je bila prizadeta zaradi vojaških sluznosti.

S sporazumom, ki je bil podpisan v Osimu se ustvarja možnost za izhod iz negotovega položaja Trsta in dežele, odpira se možnost intenzivnega sodelovanja z Vzhodom in s srednjo Evropo.

Toda zasluga za to, da se odpira novo poglavje in da se odpirajo nove perspektive, ne gre Krščanski demokraciji, kajti prav ta stranka nosi veliko odgovornost za vse, kar se je doslej dogajalo.

Po dokončni ureditvi državnih meja je potrebno novo zadržanje, ki naj bo konstruktivno. Odpirajo se široke možnosti sodelovanja, ki bo omogočilo gospodarski vzpon Trsta. Potrebne so nove osnove gospodarstva, ki bodo bolj solidne od dosedanjih.

V zadnjih mesecih se mnogo govori o prosti industrijski coni na Krasu, obstaja pa tudi določena zaskrbljenost zaradi cone.

Mi smo trdno prepričani da se bosta državi-podpisnici osimske pogodbe, po premostitvi vprašanja državne meje, lahko dogovorili o vseh vprašanjih, ki so še odprta —

Zatem je Rossetti govoril o nežadovoljstvu, ki vlada v Trstu, o odporu proti slabi upravi in o zgrešenih izbirah. Poudaril je, da je nezadovoljstvo delovnih ljudi povsem upravičeno, kajti obljube niso bile izpolnjene. Tiste kroge, ki se v zadnjem času oglašajo z raznimi ugotovitvami je vprašal, kje so bili leta 1960, ko

so delavci branili arzenal, kje so bili tedaj, ko je policija navalila na stavkajoče pomorščake. Vprašal jih je tudi, kje so bili takrat, ko je "obratovala" Rižarna žalostnega spomina in ko je zglasno potrebno fašistično sodišče prihajalo v Trst ter izrekalo smrtne obsodbe.

Zatem je govornik polemiziral z nekaterimi skupinicami, ki se ogrevajo za sestavo mestne liste, ki naj bi nastopila na prihodnjih občinskih volitvah v Trstu. Vprašal je, čigave interese naj bi zagovarjala omenjena lista? Danes se odvetnik Cecovini, ki botruje tej zamisli, postavlja proti strankam in govori o "novem ozračju", ki naj bi zavladovalo v tržaškem občinskem svetu. Toda odv. Cecovini je že sedel v mestnem svetu, kjer še vedno sedi Gianni Giuricin. Ne prvi ne drugi ni nič naredil za to, da bi se stvari spremenile. Medtem ko se odv. Cecovini postavlja proti strankam in botruje zamisli o integralni proti coni, pozablja da ga je neka stranka poslala v odbor ustanove tržaškega pristanišča, da je prišel kot liberalec v odbor radia in televizije in da je bil med tistimi, ki so že leta 1960 zavzemali za gradnjo industrijskih objektov na Krasu. Po vsem tem je več kot upravičeno vprašanje: v čigavem interesu je njegova igra? Odgovor na to vprašanje pa ni težko dobiti: to je igra stare tržaške liberalne buržoazije, ki ni nikoli mogla prebaviti pravil demokracije in se je vedno zavzemala samo za lastne interese.

Zadnji del svojega govora je Rossetti namenil Krščanski demokraciji in vprašanjem, ki so v zvezi z obstoječo krizo v tržaški občinski in pokrajinski upravi. Opozoril je, da so računi o centrističnih večinah neuresničljivi, prav tako so neuresničljive sanje o obnovitvi leve sredine, kajti tovariši socialisti levi sredini nasprotujejo.

Kaj predlagajo komunisti?

"Mi ponavljamo — tako je poudaril Rossetti — da smo naklonjeni najširšim unitarnim dogovorom, ki naj omogočijo ustanovitev možnih pravnih odborov, sposobnih za pristop k reševanju perečih vprašanj Trsta in za uresničevanje občutljive in obvezujoče faze poosimskih dogovorov. Mi ne postavljamo vprašanja udeležbe v upravnih odborih, pač pa programske sporazume. Če je krščanska demokracija pripravljena sprejeti naš predlog, potem smo pripravljene dati svoj delež, če pa tega ni pripravljena sprejeti, naj ve da bomo storili vse, kar je v naši moči, da odstranimo nevarnost prihoda komisarjev v krajevne ustanove".

Boris Iskra: «Hočemo zakon o globalni zaščiti Slovencev v Italiji»

— BORIS ISKRA je na zborovanju v tržaškem Avditoriju poudaril naslednje:

— Sedaj, po enem letu, ko razpravljamo o dokončni ureditvi vseh problemov, ki so ostali še nerazčiščeni med Italijo in Jugoslavijo, marsikaj pride še na površje v našem mestu, v Trstu. →

(Nadaljevanje z 2. strani)

Tovariš Pajetta ve, kako se marsikdaj v politični polemiki, že sloni na nepoznavanju problemov in v demagoških nastopih — kadar krijejo umazane interese ali stanovske koristi — vrinejo tudi smešni aspekti ali vsaj take trditve, ki se obrnejo proti tistemu ki jih dela. Mislim, da se je tov. Pajetta tudi zabaval ko je med razpravo v parlamentu odkrival neumnosti, ki so jih izrekli nasprotniki tega še odprtega mednarodnega problema. Ampak njegova znana hudomušnost bi se šele v Trstu lahko do kraja razvnela, če bi imel časa, da bi sledil od blizu tukajšnjemu dogajanju. Videl bi, koliko "novih integralnih demokratov" smo zasledili v Trstu v zadnjih mesecih in koliko "zvestih", čeprav neslutnih "prijateljev" smo imeli Slovenci.

Slovenci smo vsa ta povojna leta čutili na lastni koži, kako so neurejeni odnosi med Italijo in Jugoslavijo bili pretveza, za katero so se skrivale tiste politične sile katerih oznaka je bila nasprotnost Slovincem in okrnitev demokratičnega duha, ki navdihuje republiško ustavo. Obenem pa, z izseljevanjem in z gospodarsko podrejenostjo, smo najprej mi nosili posledice ekonomskega načrta tistih političnih sil in zavezništev, ki so Trst izrinile iz mednarodnega gospodarskega dogajanja ter mu odrekle vlogo mostu med Vzhodom in Zahodom, med Italijo in Jugoslavijo.

Naj si nihče ne dela iluzij, da bi Slovenci na katerikoli način bili proti osimskemu sporazumu. Naj si nihče ne dela utvar, da nas bo pod katerokoli pretvezo privabil v kakšno mestno volilno listo "za preporod Trsta". Pri šestdesetletnem upadnju tržiškega gospodarstva in za preporod Trsta smo bili mi Slovenci vedno, skupaj s komunisti, kot komunisti vedno na strani tistega demokratičnega, kulturnega, delavskega Trsta, ki je bil odprt svetu, idejam revolucije in napredka, socialnim in narodnostnim pravicam.

Ta pozitivni duh se pretaka v osimskemu sporazumu, ki ga mi komunisti pojmujejo ne samo kot zaključek neke dobe, temveč kot originalni začetek novih oblik gospodarskega sodelovanja v Evropi, tako kot smo jih omenjali na 14. kongresu KPI v Rimu, tako kot izhaja in helsinkiških dogovorov. To so doumele najbolj odgovorne politične sile v parlamentu (komunisti, socialisti, demokrati, republikanci, socialdemokrati) in tudi vlada; vsi pristanejo na vsebino resolucije ki sta jo predložila tov. Cuffaro in Lombardi, da se zagotovi vsem Slovincem v naši deželi enako in celovito jamstvo splošnih in specifičnih pravic ter uresničitev zahtev manjšine.

To so doumele danes tudi stranke v Trstu; ne pa tisti kulturni ekonomski in finančni krogi, ki se postavljajo kot zastavonoše integralne proste cone in ekoloških čistosti tistega Trsta, podoba katerega oni istovetijo s svojimi stanovskimi, ozkimi interesi, kakor so vedno delali. Prav ti krogi in ti posamezniki nosijo večji del odgovornosti če nam še do danes nista priznani enakopravnost in pravica do nemotenega razvoja. In niti danes, ko se marsikdaj čuje beseda "Slovenec" iz ust

tistih, ki so nas v preteklosti nazivali samo z žaljivimi izrazi ali pa prezirali; niti danes se oni ne zavedajo naših pravic, naših zahtev, ki so in hočejo biti v skladu z demokratično podobo Trsta in Italije.

Hočemo, da se izglasuje v parlamentu zakon za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji. Tega dela ne začnemo na prazno: najprej smo mi komunisti predložili zakonski osnutek v tem smislu (leta 1971). Mislimo, da novo vzdušje med Italijo in Jugoslavijo po osimskem sporazumu lahko omogoči ne samo, da se zakon odobri, ampak tudi da ga izboljšamo. V tem smislu že teče delo naše partije, ki pa kliče na sodelovanje, na konfrontacijo in na prispevanje vse demokratične komponente.

Iz te manifestacije naj se dvigne poziv k enotnosti vseh Slovencev in Slovincem ter Italijanov, da v boju in v prizadevanju za naše skupno življenje gradimo nov in demokratičen Trst.

Kriza občinske in pokrajinske uprave v Trstu

(Nadaljevanje s 1. strani)

so možnosti, da bi se v Trstu rešili iz kriz, v katere sta zašli tržiška pokrajina in občina.

Odkar so organske koalicije leve sredine prenehale, sta občino in pokrajino v Trstu vodili enobarvni demokratični upravi. Od zunaj so te uprave prehodnega značaja podpirale ostale demokratične sile na osnovi programskih sporazumov.

Toda krišćanska demokracija teh sporazumov enostavno ni spoštovala, celo

izsiljevala je, ker se je zavedala, da bi kriza krajevnih oblasti v Trstu pomenila vodo na mlin desnici in njeni kampaniji proti strankarskemu in demokratičnemu sistemu ob ratifikaciji osimskega sprazuma. V svoji trmi in odklanjanju višje stopnje političnega sodelovanja z naprednimi silami se morda ni v celoti zavedala, koliko krivde nosi, če se je del tržiškega prebivalstva obrnil proti demokratično izvoljenim ustanovam. 65 tisoč podpisov, ki so jih nasprotniki zblíževanja z Jugoslavijo zbrali med prebivalstvom, predstavlja namreč tudi protest (čeprav zgrešen) zaradi načina, kako se je krajevna oblast izolirala in kaže brezbriznost za najbolj pereče probleme.

Ta brezbriznosti Krišćanske demokracije, ki morda upa, da bo ne tak način strela tudi na ostale demokratične sile del svojih odgovornosti (vsaj v očeh javnega mnenja), je nujno obsojen na propad.

Z napovedjo nezaupnice pokrajinskemu odboru in sklepom demokratičnega vodstva, da vsili odstop županu Spaciniju, se namreč odpira faza preverjanja in obenem demokratičnega pritiska, da bi vsaj v tej fazi demokratične sile vrnila s skupnimi naporimi tisto zaupanje, ki je osnova napredka v naših krajih.

Kakor vedno postavljamo komunisti pred svoje strankarske interese koristi prebivalstva in uprav. Zato se nam ne mudi v odbore, vendar pa si želimo takega sodelovanja, ki naj nam zajamči uspešno nadzorstvo in sodelovanje pri uresničevanju (in ne odlašanju) dogovorjenih programov.

BERITE, ŠIRITE,
PODPIRAJTE
"DELO"

Decentralizacija uprave občine Devin-Nabrežina

Pobuda za decentralizacijo devinsko-nabrežinske občinske uprave, ki so jo tamkajšnji upravitelji sprožili že pred več kot enim letom, se je korično uresničila. V petek prejšnjega tedna so se člani vseh sedmih krajevnih odborov sestali na skupni seji.

Ob tej priložnosti so spregovorili župan ter drugi predstavniki političnih skupin. Vsi so v svojih pozdravih in čestitkah podčrtali velik pomen tega dogodka, kar predstavlja korak naprej na poti vedno večje demokratizacije občinskega upravljanja. Od slej dalje bodo imeli občani večje možnosti izražati svoje hotenja in pripombe občinskim upaviteljem, ki bodo dolžni poslušati in, v kolikor se bo dalo, upoštevati ljudsko voljo.

Iz bežnega pregleda pravilnika (izdelala ga je posebna občinska komisija in odobrila občinski svet ter nadrejeni deželni kontrolni odbor), ki bo urejal delovanje

odborov krajevnih skupnosti, je razvidno, da bodo ti novi demokratični organi lahko imeli pomembo vlogo pri vodenju splošnih občinskih zadev. V podkrepitev tega naj navedemo le 11. člen omenjenega pravilnika, ki govori, med drugim, da krajevne skupnosti:

a) Izraža svoja mnenja in predloge v zvezi z vodenjem in upravljanjem imovine, raznih storitev ter občinskih zdravstvenih, podpornih, kulturnih, šolskih, športnih, rekreacijskih in drugih institucij, ki delujejo v območju krajevne skupnosti;

b) sklicuje javna zborovanja za diskusijo problemov, ki zadevajo krajevno skupnost;

c) izreka predloge za rešitev upravnih problemov, ki zadevajo krajevno skupnost;

d) izraža mnenja, bodisi na lastno iniciativo bodisi za zahtevo občinske uprave, o zadevah, ki so v pristojnosti občinskega sveta".

DECENTRALIZACIJA

(Nadaljevanje s 3. strani)

Nadalje pravi pravilnik, da: "Mnenje sveta krajevne skupnosti je obvezno v naslednjih slučajih:

1) o osnutku proračuna, ki ga je odobril občinski odbor ter o večletnih ekonomskih načrtih za naložbe in izdatke, ki vinkulirajo proračun za več kot 5 let;

2) o splošnih kriterijih realizacije in poslovanja občinskih storitev ter programskih sklepov za zadevo in sektor dejavnosti;

3) o splošnem regulacijskem načrtu in programu graditve, o podrobnih in conskih načrtih, o urbanističnih konvencijah in še posebno o urbanizacijskih delih in o lokalizacijah stavb, ki so namenjene socialnim uslugam v območju krajevne skupnosti;

4) o občinskih pravilnikih".

Menimo, da predstavlja ustanovitev krajevnih skupnosti v devinsko-nabrežinski občini, ki je med najvažnejšimi tudi zaradi svojega etničnega sestava, veliko demokratično pridobitev za vse prebivalstvo. V teh odborih bodo upravitelji imeli velikega sodelavca in obenem pomembnega ljudskega nadzornika in kritika.

Prepričani smo, da bo vsaka občinska uprava, neglede na njeno politično sestavo, podvržena nenehnemu vzpodbujanju za čimboljše opravljanje svoje dolžnosti v korist občanov.

Želeti je, da bi te krajevne skupnosti takoj pričele uspešno delovati, kajti časi, ki jih preživljamo so zaskrbljujoči in zahtevajo od vseh nas, da damo svoj prispevek za čimprejšnje izhodišče iz velike gospodarske stiske.

Obisk pri tovariših komenskega področja

Prejšnji petek so komunisti s komenskega področja priredili zaključno zborovanje ob priliki "tedna komunista", katelega se je udeležil tov. Beno Zupančič, podpredsednik skupščine Socialistične republike Slovenije. Na to delovno slavnost so bili povabljeni tudi komunisti devinsko-nabrežinske občine.

Šestčlansko delegacijo, ki so jo stavljali tovariši Ado Slavec, Markovic Alojz, Rogelja Alojz, Zorka Mervic, Lesizza Livio in Albin Škerk, so tovariši z onstran meje zelo toplo sprejeli ter ji razkazali najvažnejše krajevne gospodarske objekte (tovarni izdelkov aluminija in tekstila) ter izredno lepo novo šolsko stavbo.

Naši tovariši so z zanimanjem sledili posegom v debato raznih krajevnih voditeljev. Posebne važnosti je bil govor tovariša Zupančiča.

V imenu delegacije KPI in devinsko-nabrežinske občine je spregovorila tovarišica Mervičeva, ki se je zahvalila komenskim komunistom, jim čestitala za dosežene uspehe ter izrazila željo po pogostejših srečanjih, kar bi še poglobilo medsebojna spoznavanja.

Optimizem po propadlem štetju

O položaju Slovencev na Koroškem se tudi v naših vrstah mnogo razpravlja, manj pa se govori o gradiščanskih Hrvatih. Hrvatska naordnostna skupnost, ki živi v okviru avstrijske države, je sicer številčno manjša od slovenske skupnosti na Koroškem, vendar pa ima dokaj razgibano življenje. Nekaj več o življenju gradiščanskih Hrvatov bomo izvedeli v sestavku, ki ga je Mirko Mihaljevič objavil v glasilu ZKJ "Komunist".

— Sredi januarja smo se pogovarjali s predsednikom gradiščanskega akademskega kluba na Dunaju in predstavnikom združenja napredne gradiščanske mladine Jurico Cenaarom. To združejnje je mnogo pripomoglo k razvoju samozavesti hrvaške narodnostne skupnosti v Avstriji, kar se je posebno pokazalo pred in med zloveščim jezikovnim popisom.

— Kot začetnik razvoja foklornih, gledaliških družin, ansamblov in orkestrov v Gradišču obstaja združenje že petindvajset let. Hoteli smo, to pa je bila tudi naša dolžnost, da zavest, ki odlikuje študentsko mladino, razvijamo tudi pri drugih mladincih, da s kulturnim delom ohranimo hrvaški jezik in vse, kar je bilo zapostavljeno, je v začetku pogovora povedal Jurica Cenaar, sicer študent ekonomije in prava.

Sedaj, pravi Cenaar, se naša koncepcija spreminja, ukvarjamo se in se bomo ukvarjali tudi s politikom. Nočemo biti pasivni opazovalci tistega, kar se dogaja v Gradišču in okoli njega. Pravzaprav smo že edina in največja neodvisna politična organizacija Gradiščanskih Hrvatov, ki predstavlja vse širšo fronto. Osnova našega delovanja so rezultati, do katerih je leta 1973 prišel "Simposium croaticum" na Dunaju, na katerem so bili strokovno obdelani kulturni, ekonomski, pravni in drugi vidiki položaja Gradiščanskih Hrvatov v Avstriji.

Če pa hočemo svoj smoter, doseči, moramo še naprej krepiti naše vrste. Vse več delamo z vaško mladino, bogatimo njeno družbeno življenje. Mi, študentje smo od petka do nedelje najpogosteje doma pri svojih, na vasi in v tem času lahko marsikaj napravimo. To je priložnost za pogovor, razpravo ali polemiko. Mladi sprejemajo naše dokaze in jih širijo naprej. Razen tega veliko naše mladine dela na Dunaju, ker je Gradišče gospodarsko nerazvito. Ti mladi delavci prihajajo v naš klub, delajo skupaj z nami. S takšnim načinom dela se uspešno upiramo politiki asimilacije. Uspehi so opazni — neuspeh jezikovnega štetja.

Seveda pa v našem kulturnem delu računamo na pomoč — dobivamo pa jo iz domovine. Gre za gostovanja kulturnih delavcev, ansamblov, pevcev itd.

Jezikovni popis in vse tisto, kar se je dogajalo pred njim in kar se dogaja sedaj — je žalostno in predstavlja kršitev države pogodbe. Naše geslo je bilo in je: "Ne pustimo se preštevati! Hočemo mir!" Z njim smo, kljub pritiskom, zadrževanju naših pisem na pošti itd., odnesli dejansko in moralno zmago. Zaradi upodobitve bom spomnil, da so od 523 prebivalcev

vasi Mjenovo samo trije glasovali; takih primerov pa je veliko. Hrvatska in slovenska manjšina v Avstriji sta tudi pri upiranju popisu pokazali veliko solidarnost, saj se je recimo na lističih na Koroškem znašlo tudi 600 Hrvatov, čeprav jih tamkaj ni.

— Mi smo v celoti odklonili avstrijske zakone, katerih namen je namišljeni napredek manjšin, ker so bili sprejeti brez soglasja manjšin in ker so bistveno prezrli. To je odpiranje in delo otroških vrtcev, šol in uvajanje radijskih in televizijskih oddaj za pripadnike narodnostnih manjšin. Na tem vztrajamo, ker je to tudi najbolj bistveno. Nismo pripravljeni na velike kompromise, niti nam niso vzeli poguma. Za naše pravice se borimo več kot dvajset let. Ne bomo popustili, ne bomo propadli, z mladino bomo delali še bolj intenzivno, je ob koncu povedal Jurica Cenaar.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE

KULTURNI DOM V TRSTU

Anonimo veneziano
BENEČANSKA
(La Venexiana)

Prvič v slovenščini

Prevod Ciril Kosmač, scena Demetriij Cej, kostumi Marija Vidau, glasba Ivan Mignozzi, plesi Janez Mejač, režija Mario Uršič.

V petek, 21. t.m. ob 20,30 premiera, v soboto 22. t.m. ob 20.30 (abonma red B - prva sobota po premieri), v nedelja, 23. t.m. ob 16. uri (abonma red C - prva nedelja po premieri), v sredo, 26. t.m. ob 20.30 (abonma red D - mladinski v sredo), v četrtek, 27. t.m. (abonma red E - mladinski v četrtek).

Carsten Kruger
Ludwig Volker

MAKS ŽVIŽGAČ

mladinska igra v dveh delih

Prevod Janez Žmavc, scena in kostumi Mirko Lipužič, glasba Aleksander Vodopivec, režija Marijan Bevk

V torek, 25. t.m. ob 15,30 v Kulturnem domu v Trstu
Aldo Nicolaj

STARA GARDA

tragikomedija

Prevod Borut Trekman, scena in kostumi Edvard Zajec, režija Mario Uršič

V nedeljo, 23. t.m. ob 20. uri v gledališču "France Prešeren" v Boljuncu

ČESTITKA

Tovariš Marčelo Kralj, tajnik sekcije KPI v Trstebčah, je pred kratkim slavil svoj šestdeseti rojstni dan.

Čestitamo!

Mogočna manifestacija solidarnosti

"Dan emigranta" v Čedadu

"Ko smo se pred mnogimi leti prvič srečali na 'Dnevu emigranta' v Čedadu, nas je bilo malo, menda štirideset, danes pa vidite koliko nas je!" Tako nam je dejal eden izmed Benečanov med prireditvijo, ki je bila v nedeljo, 10. t.m. v gledališču Ristori v Čedadu. Na vrata gledališča so še pred začetkom prireditve nalepili napis "zasedeno".

Letošnji "Dan Emigranta" v Čedadu je bila zares mogočna manifestacija solidarnosti tako s tistimi, ki so zaposleni v tujini, kot s tistimi, ki prebivajo v opustošenih vaseh in zaselkih Nadiških dolin, Terske doline, Rezije in Kanalske doline.

Zelo pomembno je bilo tudi to, da so celoten spored prireditve izvajali domačini sami. Tudi avtor dramskega dela "Emigrant" ki je bilo na sporedu, je delo domačina. In omembe vredno je tudi to, da je avtor, Izidor Predan, nastopil kot igralec. Samo režiser je bil Tržičan, Adrijan Rustja, član SSG.

Toda letošnje srečanje izseljencev v Čedadu je imelo še posebno značilnost: na njem je poleg dr. Viljema Černa, predsednika kulturnega društva Ivan Trinko, govoril tudi videmski nadškof monsignor Alfredo Battisti.

Predsednik Kulturnega društva Ivan Trinko v Čedadu dr. Viljem Černo je v svojem govoru med drugim naglasil naslednje:

"Že več let se zbiramo na tradicionalnem 'dnevu emigranta' iz Benečije, Rezije in Kanalske doline kot glasniki naših množic, kot branilci narodnih pravic, kot čuvarji rodne zemlje, da javno izpričamo svojo narodno individualnost in enotnost življenjske zavesti, da izpolnimo poslanstvo mostu med kulturami, da izpovemo vero v naš obstoj, voljo do svobodnega

Udeleženci prireditve v gledališču Ristori

razvoja in pripravljenost na boj za izboljšanje življenjskih razmer naših ljudi, da uresničimo zmago idealov svobode in demokracije ter pravico postati enakopravni državljani na vseh področjih, da izterjamo globalno rešitev naših problemov, da prenehamo nositi križ izseljenstva, da dosežemo najširšo možno zaščito slovenskih ljudi tudi v videmski pokrajini, v duhu ustave in osimskih sporazumov, da odgovorimo enkrat za vselej tistim, ki zmanjšujejo vrednost našega kulturnega napredka in ki želijo odtujiti brate bratom, da pokažemo, da Beneška Slovenija živi in hrani tvorno moč in voljo biti slovenska in da ji pristojne oblasti morajo zagotoviti polno

uresničenje manjšinskih pravic".

Povsem logično je, da je na čedajskem srečanju tekla beseda tudi o potresu, ki jo povzročil toliko gorja in žrtev v Benečiji in Furlaniji. V zvezi s tem je dr. Černo med drugim poudaril:

"V strahotnih trenutkih 6. maja, 11. in 15. septembra preteklega leta, ko so potresi hudo razdejali Benečijo, Furlanijo in Kanalsko dolino, smo s skupnimi močmi priskočili na pomoč prizadetim bratom. Nismo bili pozabljeni in ne bomo nikoli pozabili solidarnostnih akcij in bratske pomoči, ki je blažila od dolgoletnega izseljevanja in raznarodovanja ranjeno telo in narodno tkivo. Potres nas je pobratil, zaradi tega se nam ni zlomilo upanje v bodočnost. Od povsod smo dobili pomoč, a posebno nam je pomagala Slovenija, pomagali pa so nam tudi Slovenci v Italiji, ki so priskočili na pomoč vsem beneškim rojakom, da bi omilili stisko in razvili življenje".

Na srečanju je tekla beseda tudi o vprašanih, ki so v zvezi s pogodbo med Italijo in Jugoslavijo, to je o osimskih sporazumih. O teh vprašanih je dr. Černo med drugim dejal:

"Po osimskem sporazumu se tudi pri nas odpirajo perspektive za skupno iskanje družbeno-kulturnih vrednot in za skupna prizadevanja, izraža se iskanje novih oblik gospodarskega sodelovanja ob odprti meji. To dejstvo bo moralo zaživeti kot vzorec skupne pripravljenosti za nadaljnje izboljšanje prijateljstva vsestranskega in sodelovanja na tem ozemlju in v Evropi".

Na koncu svojega govora je dr. Černo poudaril še naslednje:

"Nadaljevali bomo po poti, ki nam jo je pokazal naš veliki rojak Ivan Trinko, branilec pravice in resnice, zvest sožitju med narodi. Še naprej bomo odkrivali

Člani Beneškega gledališča po nastopu v Čedadu. Avtor drame "Emigrant", Izidor Predan, je v sredini (oblečen v duhovniško obleko)

pravo podobo beneških dolin ter zahtevali pravico do obstoja in življenja, pravico do svobodnega uveljavljanja lastne narodnosti in ostali zvesti vrednotam svoje zemlje ter ustvarjali medsebojno prijateljstvo in spoštovanje".

Nadškof Battisti je najprej omenil, da se v Čedadu srečujeta furlanska in slovenska zgodovina in kultura, nato pa je govoril o perečih vprašanjih, ki tarejo Slovence videmske pokrajine. Med drugim je poudaril: "Od državnih in deželnih oblasti zahtevamo dober zakon o obnovi, da bo ljudstvo, ki je bilo od potresa tako hudo preizkušeno, lahko vstalo in se preodilo".

Zatem je nadškof govoril o pravicah Slovencev videmske pokrajine ter omenil, da je izdal dekret, ki dovoljuje rabo slovensčine pri bogoslužju.

"Pozivam vas, slovenski bratje, — tako je dalje poudaril nadškof — ljubite svoj jezik, svojo zemljo, svoje vasi, obnovite vaše domove in cerkve, strnite ponovno vašo skupnost, ki jo je potres raztrgal".

Ko je nadškof govoril o videmski cerkvi je med drugim dejal: "Če je v preteklosti kdaj videmska cerkev imela do vprašanj Slovencev taka stališča, ki niso kazala razumevanja, vas prosim odpuščanja in ponovno vam izražam svojo solidarnost".

Prijatelji Franca Jožefa (Straussa)

Nismo prebrali nujno navdušenih poročil, ki jih bodo po srečanju "prijateljev Franca Jožefa" v Červinjanu objavili tedniki, ki podpirajo Slovensko skupnost. Kljub temu po bomo na rob tem poročilom napisali krajše razmišljanje, namenjeno predvsem našim bralcem in tistim Slovcem, ki v dobri veri sledijo vodstvu te stranke.

Zadnje čase se pod geslom združevanja narodnostnih manjšin "alpskega sveta" uresničuje zanimiv politični maneuver, ki ga spretno izvaja južnotirolska "Volkspartei". Zelo preprosto povedano, brez vsake tančice, potrebuje SVP vsaj dobrih stotisoč glasov, da pošlje svojega predstavnika v evropski parlament.

Prihodnje leto bomo namreč v Italiji volili 81 poslancev združenega evropskega parlamenta. Za izvolitev enega poslanca bo potrebnih od 350 do 400 tisoč glasov, kar pomeni, da bodo vse manjše stranke lokalnega značaja v tem primeru na psu, saj jim ne uspe zbrati toliko glasov. To pa lahko uspe SVP, ki ima že na Južnem Tirolskem in na Tridentinskem (kot PPTT) okoli 250 tisoč glasov na razpolago. Kje dobiti ostale? SVP se kot "manjšinska" stranka ne more pohvaliti z občutljivostjo za karkoli bi ne bilo

nemškega. Celo Ladincem na ozemlju bocienske pokrajine odrekajo pravice. O občutljivosti za slovenske probleme pa bomo spregovorili pozneje.

Tako so si, poleg "manjšinske solidarnosti alpskega loka" izmislili tudi "duh stare Avstrije", ki je še posebno živ v Trstu, obmejnih krajih z nekdanjim Lombardskobeneškim okrajem in ga spretno izkoristili. V to igro se je spustila pri nas tudi Slovenska skupnost, pri tem pa še posebno podčrtala geslo o "skupnem manjšinskem predstavnstvu" v bodočem evropskem parlamentu.

Naj bo vsem jasno predvsem eno: Če bo že prišlo do skupne liste, tedaj bo bodoči evropski "manjšinski" parlamentarec predstavnik SVP, ki se bo v evropskem parlamentu pridružil bloku parlamentarcev zahodonemške CDU-CSU Franca Josefa Straussa, nasprotnika kakršnegakoli pomirjevanje v Evropi.

Kako pa naj predstavnik SVP brani tudi interese Slovencev? Ko je v Červinjanu govoril dr. Štoka v imenu SSK zbranim prijateljem Franca Jožefa je odposlanec SVP demonstrativno zapustil dvorano. Zanj smo verjetno "Čušii", kakor koroška raja, pa nič več. Številke.

Spomnimo se le malenkostnega prime-

ra, ko so bocienski nemški dijaki organizirali solidarnostno demonstracijo s koroškimi Slovenci. Udeležil se je naš tovariš Iskra, kot predstavnik tržaških Slovencev, za Korošce pa Malle.

Naslednjega dne je "Dolomiten" prinesla kratko vest, da so bili vsi dijaki, ki so organizirali to demonstracijo, izključeni iz vrst Sudtiroler Volkspartei, njihova organizacija pa razpuščena.

Dejansko skuša SVP braniti neke "nemške" interese povsod, kjer je to mogoče. Naj omenimo, iz Červinjana, zahtevo po uvajanju nemških šol v Kanalski dolini, Gorici in Trstu. Seveda nimamo nič proti temu, posebno ne za Nemce v Kanalski dolini, ki pa že uživajo delno dvojezičen pouk. Lepše bi zvenelo vse skupaj, če bi poleg teh šol zahtevali tudi slovenske v Benečiji in Kanalski dolini. To je sicer dr. Štoka poudaril, vendar nam ni znano, da so mu plaskali, kot takrat, ko je kritiziral osimske sporazume.

Na srečanju "prijateljev Franca Jožefa" (Straussa) je v imenu "desetih" govorila tudi Aurelia Gruber Benco in stresla običajno kopico izdelanih fraz proti sodelovanju z Jugoslavijo itd. Z njo je lok zaključen. Ne mislimo "alpskega loka" manjšin, pač pa bavarskega loka nasprotnikov pomirjevanja in sodelovanja v Evropi, ki jih onkraj Alp združuje Franc Josef Strauss, tostran pa njegovi "konzuli" iz vrst Sudtiroler Volkspartei.

Igra se nam zdi nevarna, vsaj za tiste navneže, ki se vanjo spuščajo

***

Sodelavce in bralce obveščamo, da smo morali zaradi pomanjkanja prostora nekatere sestavke in vesti odložiti. Objavili jih bomo v prihodnji številki.

Zaradi okvare tiskarskega stroja je list izšel z občutno zamudo.

Prosimo za razumevanje.

UREDNIŠTVO

Razstava v Prosvetnem domu na Opčinah

Slikarji Livio Grimalda, Marjan Kravos, Deziderij Švara, Franko Vecchiet in Franko Volk razstavljajo svoja dela — mape grafičnih listov, ki so izšle ob 30-letnici osvoboditve in nekaj drugih slik. Izkupiček podaje map je namenjen skladu za spomenik padlim v NOB iz Škednja, Sv. Ane in Kolonkovca.

Ob odprtju razstave je govoril slikar Klavdij Palčič, pel pa je moški zbor Fran Venturini iz Domja. Razstavo je priredilo prosvetno društvo Tabor. Vabimo vas na ogled in da po možnosti podprete to hvale vredno pobudo, ki zasluži, da bi jo posnemala tudi druga društva in organizacije

V nedeljo, 16. t.m. je prosvetno društvo Slovenec v Borštu priredilo prvo prireditev v novi vaški dvorani. Dvorano je zgradila občina, opremo pa je preskrbelo prosvetno društvo Slovenec. Spored na nedeljski prireditvi (in na ponovitvi, ki je

bila naslednji dan) so izvajali domačini mešani pevski zbor Slovenec, otroški zbor, gojenci glasbene šole in dramska skupina (Na prvi sliki: otroški pevski zbor, na drugi sliki dramska skupina)

Kongres vietnamskih komunistov

Epicenter revolucije

Iz govora sekretarja Le Duana na četrtem kongresu vietnamske delavske partije

Šestnajst let ločuje četrti kongres vietnamske delavske partije od tretjega kongresa. V tem času je šla naša domovina skozi izjemno težke izkušnje. Komaj je bila za našim ljudstvom velika odporiška vojna proti francoskim kolonizatorjem, že je stopilo v nov boj, boj proti nenavadno surovi agresiji ameriškega imperializma. Imperialisti so mislili, da nas bodo v zelo kratkem času zadušili v tem spopadu. Toda pod pravilnim vodstvom partije, ob iskreni pomoči prijateljev z vsega sveta, sta se ljudstvo in partija cele dežele izredno hrabro bojevala in izbojevala slavno zmago.

Za naš narod je bila ta veličastna zmaga velika prelomnica v narodni zgodovini. Predstavljala je slaven konec tridesetletnega boja za nacionalno osvoboditev in za zaščito domovine. Za vselej je odpravila imperialistično oblast nad našo deželo, ki je trajala več kot eno stoletje, in izpeljala nacionalno ljudsko demokratično revolucijo v vsej deželi. Po zaslugi te zmage nam je uspelo zavarovati in razviti dosežke socialistične revolucije na severu in uničiti vse ovire za združitev domovine in usmeritev vse dežele k socializmu.

Danes se brezmejno ponosno oziramo na dolgo in slavno pot revolucionarnega boja, ki jo je prehodil naš narod pod vodstvom partije. Vietnamska delavska partija, organizator vseh zmag vietnamske revolucije, je postala močna marksistično-leninistična partija, ki je dosegla zmago v vseh bitkah, je politično prekaljena, trdna v ideološkem in organizacijskem pomenu in močan del mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja.

Podlaga za našo zmago je bila predvsem pravilno vodstvo partije, izkušene avantgarde vietnamskega delavskega razreda, ki zvesto in v celoti predstavlja življenjske interese in težnje naroda, globoko in članov usklajuje revolucionarni nauk delavskega razreda, marksizem-leninizem z bojno energijo in neizčrpniimi ustvarjalnimi silami naroda.

Na ta slovesni praznični dan slavi naš kongres goreče domoljubje in izjemno herojstvo rojakov, borcev, kadrovskih delavcev in članov partije vseh bratskih narodnosti od Juga do Severa, ki so se povezali v neutrudni boj za nacionalno osvoboditev in združitev domovine.

Naša velika zmaga kot tudi sijajne strani zgodovine vietnamske revolucije so gotovo pol stoletja tesno povezane z imenom velikega predsednika Ho Ši Minha, človeka, ki je ustvaril in prekalil našo partijo, ki je utemeljil Demokratično republiko Vietnam, razvil veliko nacionalno povezanost in formiral revolucionarne oborožene sile. Vsa partija, ves narod in vsa naša vojska so ponosni, ker so sijajno izpolnili Ho Ši Minhovo sveto oporoko.

Obdobje od julija 1954 do maja 1975 je bilo za vietnamsko revolucijo obdobje viharne in težkega boja. V luči usmeritve, določene na tretjem kongresu, se je ljudstvo vse naše dežele hrabro in uporno bojevalo, da bi doseglo dva strateška cilja: osvoboditev Južnega Vietnama in zgraditev socializma na Severu, da bi se Vietnam tako preobrazil v miroljubno, enotno, neodvisno in demokratično državo, ki se razcveta.

Naše ljudstvo je v enaindvajsetletni izkušnji doseglo zmago v boju proti neo-

kolonialističnim napadalcem, in njihove-mu napadu, največjem po obsegu, najdaljšem, najbolj surovem, najbolj krvavem, odkar je minila druga svetovna vojna. Če je zmaga vietnamskega naroda nad Francijo pomenila začetek odpora proti kolonializmu, potem je zmagoviti konec vojne proti ZDA pokazal vsemu svetu, da je polom neokolonializma neizbežen. Postal je jasno, da so se zdaj okrepile revolucionarne sile in da je prednost vedno na njihovi strani.

Bratske socialistične države, vse revolucionarne in napredne sile sveta so dale vietnamskemu narodu veliko moralno in materialno pomoč in tako izboljšovale mednarodno fronto neslutenege obsega — fronto za podporo Vietnamu v njegovem boju proti imperialističnim napadalcem.

Severni Vietnam je pri preobrazbi in zgraditvi narodnega gospodarstva dosegel uspehe, ki vzbujajo upravičeni ponos. Vendar je bil Severni Vietnam leta 1965 prisiljen preusmeriti svoje gospodarstvo na vojaški tir in od takrat do leta 1975 je trajalo obdobje razdiralne vojne, ki se je izmenjavalo s kratkotrajnim gospodarskim prerodom. Ne glede na vse to so v gradnji socializma doseženi pomembni uspehi. Leta 1975 se je materialna proizvodnja povečala za 5,1 odstotka v primerjavi z letom 1960, število industrijskih podjetij se je povečalo za 16,5-krat v primerjavi s številom iz leta 1955. Ustvarjena je bila in se še ustvarja cela vrsta velikih industrijskih področij. V kmetijstvu je po zaslugi uspešnega uvajanja kooperacije zgrajen namakalni sistem, ki je omogočil, da prihaja voda na več sto tisoč hektarov obdelovalnih površin. Mehanizirana je več kot polovica kmetijskih zadrug.

(Se nadaljuje)

Prvi koraki demokratizacije v Španiji

Vetrovi demokratizacije na iberijskem polotoku vse bolj razpršujejo meglo preteklosti. Spremembe pri političnem krmilu Španije, ki najprej niso veliko obetale, postajajo po svojih posledicah vse bolj daljnosežne. Nova vladajoča garnitura kaže vse več političnega razumevanja za nujnost pa tudi pripravljenost za odstranitev okostenelih frankističnih institucij, ki zavirajo demokratične spremembe v španski družbi.

Špansko ljudstvo je vstopilo v leto 1977 z okrepljenim optimizmom, ki temelji na nekaj pomembnih dejstvih. Pod pritiskom domačega in mednarodnega javnega mnenja je Suaresova vlada ob koncu preteklega leta odpravila sodišča za javni red, ki so bila zloglasno sredstvo frankistične falange za zatiranje elementarnih pravic Špancev. Prav tako so kazniva dejanja "iz terorizma" prešla z vojaških v pristojnost civilnih sodišč.

Osvoboditev generalnega sekretarja KP Španije Santiaga Carilla na pritisk množičnih demonstracij in protestnih mitingov v Španiji in tujimi pomeni dejansko legalizacijo njegovega bivanja v državi, ekstremni desnici pa je bil s tem zadan še en udarec. Takšen razvoj dogodkov je ostranil nekatere bistvene ovire za dialog med vlado in demokratično opozicijo, v katere delovanju imajo komunisti pomembno vlogo. Osvoboditev Carilla so postavila kot pogoj za nadaljevanje pogovorov.

Vendar pa bi bilo izluzorno pričakovati, da bo proces demokratizacije stekel brez zastojev. Ekstremna desnica občuti, da se ji tla pod nogami vse bolj spodmikajo in da se do včeraj nedotakljive frankistične institucije majoje. Zato uporablja različna sredstva v bitki proti naprednim silam, da bi si obdržala stare položaje. To najbolj potrjuje ugrabitev predsednika državnega sveta Antonia de Oriola, do katere je prišlo lanskega 11. decembra, ki težko obremenjuje že tako nestabilne politične razmere v državi. Čeprav so se ugrabitelji želeli prikazati kot pripadnike naprednih sil, je simptomatičen podatek, da se v podobnih akcijah niso oglasili v dolgih letih Frankove diktature, temveč v trenutku, ko je postalo očitno, da gre Španija po mirni poti v smeri demokracije. V zvezi s tem je KP Španije izdala sporočilo in z njim podrobno izjavila, da pripadajo ugrabitelji najbolj reakcionarnim delom Španske družbe.

V zelo zapletenih razmerah v državi, ki jih označujejo pereče gospodarske težave, nujnost popolne amnestije in uvedbe nacionalne in regionalne avtonomije, se nadaljuje obojestransko koristen dialog med Suaresovo vlado na eni in demokratično opozicijo na drugi strani. Čeprav v dosedanjih uradnih stikih vlade in štiričlanske delegacije demokratične opozicije niso sodelovali tudi komunisti, pa to ne pomeni, da so odrinjeni v stran. Prej bi smeli

trditi nasprotno. Ker je predsednik Suares izjavil, da se njegova vlada ne bo pogovarjala z nobeno delegacijo opozicije, v kateri bodo komunisti, je Carillo sklenil, da uradno ne vstopi v delegacijo, da ne bi zatrl že začetka pogovorov. Toda španski komunisti so na sestanku "komisije de verterice", v kateri so zastopani vsi deli španske demokratične opozicije, aktivno sodelovali pri oblikovanju izhodišča, s katerimi je treba nastopiti v pogovorih. Med prednostnimi problemi so poudarjeni: Priznanje vseh političnih in sindikalnih svoboščin, hitra razpustitev aparata frankističnega nacionalnega gibanja in dejanska nevtralnost državne uprave, amnestija vseh političnih zapornikov in enakopravno uporablanje sredstev za množično komuniciranje, pogovarjanje o volilnih merilih in sistemu in o demokratičnem nadzoru njihovega izvajanja, priznavanja nujnosti, da se "politično institucionalizirajo vsi deli in območja, ki tvorijo špansko državo".

Ta čas je očitno najpomembnejše, da

OBNOVITE NAROČNINO

se pogovori nadaljujejo in že začeta demokratizacija družbe dobi še "uradno potrditev". Vendar pa sta v ospredju zanimanja dva problema: amnestija političnih jetnikov in legalizacija vseh političnih strank in sindikalnih gibanj. To so pogoji za nadaljevanje demokratizacije, ki mora pripeljati tudi do legalizacije KP Španije in do njene neposredne vključitve v pogovore z vlado.

Prihod Dolores Ibarruri, predsednice KP Španije, v Madrid, najavljen za februar, je pričakovan s posebnim zanimanjem. Njena vrnitev iz tujine, kjer je že 38 let, bo preskus za vse že dosežene kompromise in bo prispevala k hitrejšemu dozorevanju spoznanja, da je KP Španije treba legalizirati kot legitimno nacionalno in stvarno politično silo španske družbe. Ti dogodki bi utegnili pomeniti novo razpotje, na katerem bodo določeni smer, značaj in hitrost sedanjih političnih gibanj v Španiji.

SOŽALJE

Sekcija KPI Devin-Nabrežina izraža globoko sožalje svojcem pokojnega tovariša Josipa Legiša iz Slivnega in tovarišu Hamletu Pericu iz Narežine ob nenadni smrti njegove žene Olge Odorico. Sožalju se pridružuje tudi DELO.

Tovarišu Oskarju Slavec iz Doline in vsem žalujočim svojcem izražamo sožalje ob izgubi očeta odnosno rriža.

Sožalje izražamo tudi svojcem pokojne Ivane Pregarc in svojcem pokojnega Josipa Kuret iz Loga.

Uredništvo DELA

PRISPEVKI

Dne 17 januarja je minilo 13 let odkar je umrl tovariš Aleksander Purger iz Mačkolj. Spominja se ga njegova družina in daruje 20.000 lir za DELO.

Tovariš Anton Gregori (šentjakobska sekcija KPI v Trstu) daruje 20.000 lir za DELO.

Sosič Viktor in družina, namesto cvetja na grob prof. Elze Antonac, daruje 5.000 lir za krožek Pinko Tomažič.

Sekcija KPI Devin-Nabrežina ob smrti svojega člana tovariša Josipa Legiša in Slivnega daruje 10.000 lir za sklad DELA.

Ženska zveza UDI iz Nabrežine ob smrti svoje članice Olge Odorico, žene tovariša Hamleta Perica iz Nabrežine prispeva v sklad DELA 10.000 lir.

Tov. Milan Komar (od Magdalene sp. št. 1876) je ob obnovitvi naročnine prispeval 5.000 lir za sklad našega tiska.

Ob vpisu naročnine so za sklad DELA prispevali: Avgust Colja iz Sosljana 4.500 lir, Janko Legiša iz Sosljana 2.000 lir, Alojz Rogelja iz Šempolaja 2.000 lir, Marija Pipan iz Šempolaja 7.000 lir, Avgust Blažina iz Štivana 6.000 lir, Julka Peric iz Štivana 2.000 lir, Jože Legiša iz Praprota 2.000 lir, Alojz Markovic-Zvonko iz Sosljana 17.000 lir, Milan Caharija iz Nabrežine 2.000 lir in Emil Gabrovec iz Nabrežine 1.000 lir.

Tovarišica Ema Možina iz Mačkolj je provizijo od prodaje DELA odstopila v korist listu. Isto je storila tudi prejšnja leta, za kar se ji toplo zahvaljujemo.

Ob vpisu naročnine za leto 1977 je tov. Marija Tavčar (rojanska sekcija KPI v Trstu) prispevala 4.000 lir za DELO.

V počastitev spomina tovariša Venčka Krečič iz Barkovelj daruje njegova sestra Marija 3.000 lir za DELO.

Ob vpisu naročnine za tekoče leto sta prispevala za sklad DELA: Ivan Bembič, Log, 5.000 lir in Mario Žulja, Log, 7.000 lir.

Emil Furlan, Škedenj, v počastitev spomina prof. Elze Antonac, prispeva za sklad DELA 3.000 lir.

Tov. Veia Kral in družina iz Domja v spomin pok. moža odnosno očeta Josipa Kral ob tretji obletnici njegove smrti prispevajo za sklad DELA 10.000 lir.

Mirko Lukša, Prosek, ob vpisu naročnine prispeva 2.000 lir za DELO. Vsem darovalcem se toplo zahvaljujemo.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino

Direktor **ALBIN ŠKERC**

Odgovorni urednik

ANTON MIRKO KAPELJ

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 764-872, 744-047

Dopisništvo v Gorici: Ulica Loccbi, 2

telef. 24-36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 3.000 lir

Tisk: Tipoffset Riva

Trst, Ulica Torrebianca, 12